

Assemblea General

El proper mes de maig és previst realitzar l'Assemblea General de la Institució Catalana d'Història Natural. Un dels punts de l'ordre del dia serà el de la renovació dels càrrecs del Consell Directiu, que enguany correspon a la Presidència, la Tresoreria i fins a cinc vocalies.

D'acord amb el que estableixen els Estatuts i el Reglament de règim interior, poden presentar la seva candidatura per ocupar un càrrec del Consell Directiu tots els socis que tinguin més d'un any d'antiguitat.

Fins al proper 15 d'abril, tots aquells socis que vulguin presentar la seva candidatura a algun dels càrrecs vacants, poden fer-ho adreçant un escrit o un correu electrònic a la Secretaria de la Institució, tot manifestant la seva disponibilitat per a ocupar un d'aquests càrrecs.

A partir d'aquesta data, juntament amb la convocatòria de l'Assemblea General, es trametrà la relació de les candidatures rebudes.

Per a qualsevol aclariment o informació addicional, poseu-vos en contacte amb la Secretaria de la Institució.

Editorial

A l'octubre de 1995, va aparèixer el primer número del NOTÍCIES DE LA INSTITUCIÓ. Ara, al cap de setze anys, teniu a les vostre mans el número 100 d'aquesta publicació, la qual us continua arribant puntualment cada dos mesos. L'aparició d'aquesta publicació informativa es va inserir dins el marc d'un projecte de renovació de la Institució que va tenir el seu punt més àlgid durant els anys del seu centenari.

Cal reconèixer que al llarg d'aquests anys s'han acomplert bona part dels objectius que van portar a la creació del NOTÍCIES, el primer dels quals era substituir l'abundant nombre de comunicats i impresos que es trameten als socis i així aconseguir utilitzar de manera més racional els pocs recursos de que es disposa, ja que a la Institució les mesures d'estalvi han estat sempre un objectiu prioritari.

Actualment, ja hi ha molts socis que només el reben en la versió electrònica, fet que no només representa un nou estalvi per a la entitat sinó que, a més, permet que els socis el tinguin abans, en color i amb enllaços a les publicacions i als documents que s'esmenten al text.

Quan el NOTÍCIES DE LA INSTITUCIÓ va aparèixer també es pensava que hauria de tenir un apartat destinat a donar a

conèixer les observacions de camp dels naturalistes, però amb l'explosió d'Internet que va tenir lloc de manera paral·lela a l'aparició d'aquesta publicació, es va veure ben aviat que aquest apartat quedava definitivament allunyat de les publicacions en paper.

El NOTÍCIES DE LA INSTITUCIÓ també tenia com a objectiu ser una eina de comunicació entre els socis i això s'ha aconseguit en bona part, ja que ara tots els socis estan al corrent de les

activitats i projectes de la Institució, inclosos els de les seves delegacions i grups de treball. Però cal ser una mica crític en aquest punt i reconèixer que poques vegades, els socis, són els autors dels articles o de les notes que hi apareixen publicades.

Com que estem segurs que els resultats dels treballs que duen a terme els

socis de la Institució, així com les seves opinions sobre temes d'actualitat relacionats amb el coneixement, l'estudi i la conservació de la natura, contribuirien a millorar la qualitat i l'interès d'aquesta publicació, no volem deixar passar aquesta nova oportunitat per recordar que aquesta és una publicació de tots i que tothom hi té un espai reservat per publicar-hi les seves reflexions. ■

1
octubre 1995

Notícies de la Institució
CIRCULAR DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL

Editorial Presentació

En la carta oberta que el president de l'entitat va adreçar als socis el mes d'octubre de 1994, es manifestava la voluntat de renovar la ICHN. El primer canvi evident ha estat la nova etapa del *Bulletí*. Un nou pas cap a aquesta renovació és la publicació d'aquestes Notícies de la Institució, la intenció de les quals és ser un mitjà de comunicació entre el Consell Directiu i els socis, i entre els mateixos associats. A partir d'ara, periòdicament rebreu aquest full, que substituirà els comunicats als socis, on hi trobareu anunciades totes les activitats que s'organitzen. Volem, però, que no sigui només un taulell d'anuncis, i per això, també hi publicarem ressenyes d'activitats que ja s'han dut a terme, articles curts d'opinió sobre la preservació i la gestió del patrimoni natural i tota mena d'informacions que puguin interessar. Volem també que, a més de ser el portaveu del Consell Directiu, també sigui un mitjà d'expressió i de comunicació dels socis que serveixi per posar en contacte persones o grups amb interessos afins o complementaris.

Un altre aspecte de la renovació és la creació de diversos grups de treball. Un d'aquests grups té per objectiu descentralitzar les activitats per tal d'acostar-les als socis i incrementar la presència de la ICHN a tot el país. La tasca dels altres grups serà mirar de connectar amb els interessos de la societat en matèria de protecció del patrimoni natural, i per això, caldrà conèixer les activitats que fan, en els camps de la recerca o de la gestió, tant l'Administració com els grups i institucions que no en depenen. L'objectiu final d'aquest treball previ es aconseguir que la ICHN es consolidi com a entitat, l'opinió de la qual cal tenir en compte. En aquests grups de treball, coordinat cadascun d'ells per un membre del Consell Directiu, poden participar tots els socis que hi estiguin interessats. En aquesta mateixa Notícies trobareu més informació sobre aquests grups.

Com veieu, la renovació de la ICHN demana una participació activa dels socis, i potser molt especialment dels més joves, ja que creiem que actualment no pot continuar essent una entitat reglada només per un Consell Directiu que la gestiona i organitza algunes activitats. Us encoratgem, doncs, a participar en els grups de treball i a transmetre'ns les vostres opinions i totes les informacions i suggeriments que cregueu interessants de divulgar. ■

Premi per a estudiants
A la setena convocatòria dels Premis per a estudiants que anualment atorga la ICHN es van presentar nou originals. El jurat constituït per valorants va decidir atorgar el premi, dotat amb 200.000 pessetes, al treball: **Estudi de les distàncies de dispersió per mitmesocòria i espècies de formigues dispersants**, del qual és autor Cristiano Gómez López.

Així mateix, va acordar concedir dos accessos de 25.000 pessetes cadascun als treballs següents: **Sedimentologia i tectonotomografia del paleogeogràfic continental de la vora sud-oriental de la Conca de Barberà**, presentat per Jorge Molinaro i Huguet, i **El paisatge granític de l'Ardènya**, presentat per Sergi Rajat i Juncà i Gabriel Sàez i Espases.

Premi de mineralogia
A aquest premi, convocat aquest any per primera vegada, hi van concórrer tres treballs. El jurat va decidir atorgar el premi, dotat amb 100.000 pessetes, al treball: **Estudi de la relació entre les menes metàl·liques, els seus productes d'alteració i les comunitats líquüiques que les colonitzen**, del qual són autors Carles Canal i Miquel, Nària Casanova i Mari, Ester Gaya i Bellés, Mireia Guàrdia i Trull i Joan Martínez i Bolill.

Sessions científiques

III Jornades de conservació de la flora

Lleida, 14, 15 i 16 de juny de 2012

Les Jornades pretenen consolidar la participació d'experts i professionals en el camp de la conservació. Són continuadores de les celebrades anteriorment a Blanes l'any 2008 (I Jornades) i a Barcelona l'any 2010 (II Jornades), que van comptar amb un gran èxit de participació i permetran avaluar els avenços assolits en els dos darrers anys en l'àmbit de la conservació de la flora a Catalunya.

La data límit per inscriure's a les jornades és l'1 de juny de 2012.

Les comunicacions s'han d'enviar a través del formulari de preinscripció, abans del 30 d'abril de 2012. El link per accedir al formulari és el següent: <http://www.events-fundacioudl.cat/xcli/gen/preregistro.aspx?ide=1798&idf=51>

Per a més informació i inscripció, consulteu l'adreça: <http://www.fundacio.udl.cat/flora/index.html#top>

Les jornades es celebraran al Centre de Cultures i Cooperació Transfronterera, situat al campus de Cap-pont de la Universitat de Lleida (c. Jaume II, 67).

Fa 125 milions d'anys: quan els Ports eren un litoral poblat per dinosaures

El divendres 27 de gener es va celebrar, a la sala d'actes del Museu de les Terres de l'Ebre a Amposta, la conferència «Fa 125 milions d'anys:

quan els Ports eren un litoral poblat per dinosaures». L'acte organitzat per la Institució Catalana de Història Natural i el Museu de les Terres de l'Ebre, forma part de les sessions científiques de la ICHN que es realitzen al llarg dels mesos d'hivern d'aquest

any. La xerrada, a la qual van assistir una seixantena de persones, va estar impartida

per Àngel Galobart, cap del Grup del Mesozoic de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont, que va explicar com era

el territori de les Terres de l'Ebre, i en especial els Ports, fa 125.000 d'anys, un paisatge molt diferent de l'actual amb maresmes i zones humides on habitaven diverses espècies de dinosaures, les restes fossilitzades dels quals s'han trobat en

diferents jaciments paleontològics del nord de Castelló. ■

Canvi climàtic i declivi de les poblacions d'amfibis

Durant els dies del 22 al 26 de març l'herpetòleg David Green de la Universitat McGill de Montreal (Quebec, Canadà), va realitzar dues conferències i diversos seminaris a casa nostra convidats per la ICHN i les

universitats de Barcelona i Lleida, on va realitzar dues interessants conferències en el si d'ambdues universitats, en les quals parlà del preocupant declivi dels amfibis amb dades de la seva recessió a escala mundial.

De manera més concreta, va parlar dels seus estudis sobre l'ecologia de *Bufo fowleri*, una espècie molt semblant morfològicament al nostre gripau corredor però de costums bastant diferents. Una cinquantena de estudiants

i professors, en cada una de les xerrades, varen gaudir de les seves paraules i després es va establir un fructífer col·loqui on es va fer palès l'interès pels temes herpetològics a casa nostra.

També va fer un seminari a les instal·lacions de l'ETSEA de la Universitat de Lleida sobre tècniques de seguiment i models d'ocupació de l'espai per amfibis, adreçat a un reduït grup d'estudiants. També es varen visitar llocs d'interès herpetològic a la serra del Montsec i al Pirineu lleidatà.

El Dr. Green va establir ponts de diàleg per futurs projectes de col·laboració entre la seva Universitat i particularment amb la de Lleida. ■

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades

Olèrdola, Vilanova i Sitges. La sortida del 21 de gener a Olèrdola i al litoral de Vilanova i Sitges (Garraf) fou una de les més concorregudes.

La nova carretera C-37 entre Manresa i Vilanova, l'eix diagonal, escurçà el viatge i obrí noves perspectives del paisatge. Els aspectes d'interès que més comentaris suscitaran van ser la desaparició del cadàver del Pi gros del Balcells —un arbre catalogat de Manresa, tanmateix mort amb les obres—, el llarg vi-

aducte sobre la vall de Rajadell, la ruta de la propera sortida programada a les Agulles de Montserrat i al torrent de Julenques, el puig Aguilera reconegut com a jaciment paleontològic de l'Eocè, el castell de Claramunt, l'abric Romaní enmig del gran dipòsit de traverti a Capellades, les vinyes de la plana del Penedès, les grans pedreres de roca calcària al Garraf i, de sobte, la claror del mar.

El castell d'Olèrdola és un dilatat jaciment arqueològic que es remunta fins a uns 4.000

(Continua)

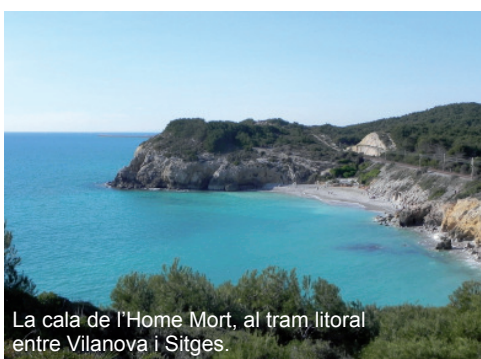
anys enrere, situat en un altiplà format per un escull de corall del Miocè. Conserva excel·lents testimonis de cadascuna de les èpoques: eines de l'edat del bronze, restes del poblat ibèric, la posterior fortificació d'època romana i el castell i l'església medievals. En destaquen la gran cisterna romana —l'aigua és escassa aquí dalt— i, fora murs, al lloc després denominat pla dels Albats, les nombroses tombes antropomòrfiques, la majoria d'elles de mida d'infant, esculpides a la roca entre els segles x i xii. La roca utilitzada en la muralla i a les diverses construccions és la pròpia calcària coral·lina del lloc que conté nombrosos fòssils de mol·luscs i d'altres animals marins.

Sant Miquel d'Olèrdola, la depressió del Penedès i la serra de Montserrat vista pel vessant sud

Al darrer quart del s. xix, la via del tren va obrir-se pas a la costa de Garraf. Però la seva abruptesa l'ha preservat d'una urbanització més intensa. Entre els nuclis de població més grans, Vilanova i Sitges, la costa s'endinsa al mar per un seguit de puntes rocoses alternades amb petites cales d'accés difícil. En un dia plàcid d'hivern, resseguir aquesta llenca de terra aspra, empresonada entre el mar i la via, és una delícia de gust mediterrani. La gatosa, la foixarda i la bufalaga hirsuta ja eren ben florides, mentre que la murtra conservava els fruits morats de la temporada passada. El fonoll de mar és l'amo de les roques on arriba la salabor, mentre que, més amunt, els arbustos —el llentiscle, el garric, l'arçot, l'ullastre...— i els pins s'ajauen per no oferir resistència al vent de mar.

En una caleta d'accés molt difícil per terra, no gaire enllà de la platja de Vilanova, reposava un dofí mort, portat per l'onatge. El nivell del mar excepcionalment baix a causa del temps anticiclònic seguit durant dies, de l'ordre d'un pam per sota de l'habitual, deixava al descobert una franja d'algues verdes sobre les roques. És el fenomen conegut com les minves de gener. A la punta de les Coves hi ha un avenc que s'obre directament al mar i per on, des dalt a la boca, se sent la remor de les ones.

La cala de l'Home Mort, al tram litoral entre Vilanova i Sitges.

Després d'observar la llacuna de Sitges, al capdavant del torrent de Ribes, l'itinerari de retorn a Vilanova va ser pel Fitó de Miralpeix i els Colls, més a l'interior, travessant una pineda de pi blanc atapeïda de llentiscle i de bruc d'hivern encara florit.

Amb tot plegat, l'excursió ens va portar a conèixer un tros més de país i un tram més de costa on la roca ha pogut més que el ciment.

Les Agulles de Montserrat i la vall de Julenques. Com als cines d'abans, el dissabte 25 de febrer hi hagué sessió doble: al matí excursió per la regió d'Agulles de Montserrat i a la tarda recorregut per la vall de Julenques, des de can Massana fins a Sant Salvador de Guardiola (Anoia i Bages).

Tota l'àrea de la sortida va resultar afectada per l'incendi del 18 d'agost del 1986, el conegut com l'incendi de Montserrat, el que més va commocionar Catalunya. Els 25 anys transcorreguts donen una perspectiva més que suficient per constatar les respostes de la vegetació.

La Cadireta d'Agulles i la Roca Foradada.

Les pinasses, abundoses al vessant septentrional del massís abans del foc, majoritàriament s'han perdut. Queden només alguns exemplars alts, ja ben adults al temps de l'incendi i amb l'escorça de la base del tronc encara ennegrida, que van sobreviure a les flames. La regeneració de la pinassa va ser nul·la després del foc perquè les pinasses gairebé no conserven pinyons madurs a l'estiu, i és molt escassa a partir dels pocs exemplars supervivents. En canvi, l'alzinar s'ha fet amo i senyor dels vessants de Montserrat. Les alzines surten en nombrosos troncs d'una ampla i antiga soca comuna, rebrotats després del foc, però igualment rebrotats també després de la tala pel carboneig.

A la vall de Julenques, la història és diferent pel seu passat agrícola. Actualment, la brolla de romaní i bruc d'hivern i les pinedes densíssimes de pins blancs joves, nascuts en una sola cohort just després del foc, ocupen la major part del terreny.

Amb influència humana molt menor, queden els boscos de les canals. El til·ler de fulla gran, la blada, la moixera, el grèvol, boixos arboris i, per sobre dels 950 metres d'altitud, el teix, són els arbres propis de les canals montserratines. El nombre d'exemplars de teix és considerable a les canals de la regió d'Agulles, alguns d'ells amb port notable, però hi ha molts més individus —potser en

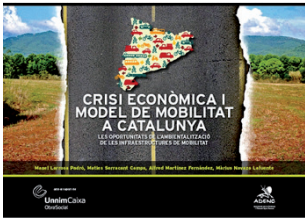

Volcandpark 2012

Volcandpark és el primer congrés sobre la gestió, la divulgació i el geoturisme en zones volcàniques protegides. Aquest pretén ser un fòrum de debat i pensament que lligui el coneixement de la vulcanologia amb la gestió del territori i la seva divulgació entre persones que treballen en aquests espais volcànics.

El Congrés es durà a terme a Olot del 21 al 25 de maig de 2012 i està organitzat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural/Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, l'Ajuntament d'Olot, l'Institut Jaume Almera del Consell Superior d'Investigacions Científiques i l'Institut Geològic de Catalunya.

Per a més informació consulteu <http://www.volcandpark1.com/index.php>

Crisi econòmica i model de mobilitat a Catalunya.

Les oportunitats de l'ambientalització. Manel Larrosa Padró, Alfred Martínez Fernández, Màrius Navazo Lafuente i Maties Serracant Camps.

Podeu accedir a aquesta publicació a través de <http://www.adenc.cat/publicacio/%E2%80%99Crisi-economica-i-model-de-mobilitat-catalunya-les-opportunitats-de-lambientalitzacio-de>

una proporció alarmant— amb capçada molt esclarissada o morts.

Al massís de Montserrat no hi ha altra opció prudent que la de seguir els senders establerts. La volta per les regions d'Agulles i dels Frares Encantats va ser doncs una ruta clàssica: can Massana – pas de la Portella – refugi Vicenç Barbé – Miranda del Bisbe – coll d'Agulles – camí de coll de Porc – roca Foradada – can Massana.

Després del recorregut per Montserrat, a la tarda, la ruta per la vall de Julenques, a la capçalera de la riera de Guardiola, va ser lineal, de dalt a baix, des de Sant Pau de la Guàrdia a la confluència entre els torrents

de Julenques i de la Font del Boix, i fins a trobar la carretera d'Igualada.

Les valls paral·leles de Julenques i de la Font del Boix enllacen l'Anella de Verda de Manresa per la vall de Guardiola amb el Parc Natural de Montserrat pel seu extrem occidental d'Agulles. Aquesta és una connexió de natura que val molt la pena tenir en compte i blindar.

El torrent de Julenques fa gorgs ben bonics, on es mantenia el glaç compacte de la fredorada de les setmanes anteriors. Però no vam poder entretenir-nos-hi massa. El pas ràpid i l'arribada ja de fosc van deixar ganes d'aprofundir-ne la descoberta. ■

■ El grup de la ICHN-Bages al coll de la Guàrdia, un bon mirador de les Agulles de Montserrat.

Obres de desdoblament del col·lector de salmorres al tram Cardona-Balsareny-Abrera

El Ple de l'Ajuntament de Manresa del 19 de gener de 2012 va debatre una moció perquè s'iniciïn les obres de desdoblament del col·lector de salmorres al tram Cardona-Balsareny-Abrera i perquè s'apliquin les mesures correctores establertes a l'autorització ambiental de l'explotació de potassa de Sallent. Un representant de la delegació del Bages de la ICHN va intervenir-hi amb una introducció sobre les conseqüències

ambientals de la mineria de potassa al Bages—quan precisament es compleix el centenari del descobriment del mineral potassi a la conca salina catalana—, posant èmfasi especial en la salinització de les aigües de la conca del Llobregat i els perjudicis que se'n deriven per la ciutat de Manresa. La moció va ser aprovada per unanimitat dels 25 regidors, representants dels grups polítics CiU, PSC, ERC, PP, CUP i PpC. ■

Delegació d'Osona - Grup de Naturalistes d'Osona

El passat dia 11 de febrer es va realitzar un cens del dormider de còrvids del Santuari de Bellmunt (Sant Pere de Torelló). Des de 5 punts d'observació diferents i de les 16,30 fins a la posta del sol (18:30), es van comptar 569 corbs i 97 cornelles. La majoria d'exemplars entraven per la Serra Grenyada i Vall de Saderra provinents de la zona de l'abocador d'Orís.

La memòria del 2011 del projecte Basses es pot consultar a <http://www.gno.cat/media/ambits/memriabasses2011.pdf> ■

Delegació de la Garrotxa

VI Seminari sobre patrimoni natural de la comarca de la Garrotxa

El dissabte 18 de febrer passat, es va celebrar, a Olot, el VI Seminari sobre patrimoni natural de la comarca de la Garrotxa. En total es varen presentar tretze ponències corresponents a diversos estudis que s'han portat a terme a la Garrotxa durant els

últims anys. La jornada, organitzada per la Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural, va començar a les deu del matí i es va allargar fins a quarts de set de la tarda. Hi van participar fins a 60 persones procedents de diferents indrets de Catalunya. S'hi van presentar 13 ponències, de temes diversos com la meteorologia (1), paisatge (1), flora (5), invertebrats (2), peixos (2) i aus (2), una més que al 2011.

La ponència relacionada amb el clima de la Garrotxa, va incidir en el fet que en els últims trenta anys no s'han observat canvis en les característiques de la precipitació estival a la Garrotxa i que tal com indiquen alguns models associats al canvi climàtic, és possible que en un futur l'augment de les temperatures, juntament amb l'increment de l'aire humit procedent del mar, afavoreixin les pluges en l'època estival en bona part del territori garrotxí.

En l'apartat relacionat amb la flora i la vegetació, que va comptar amb un total de quatre ponències, val la pena destacar les dades que va aportar el treball de recerca relacionat amb l'estudi dels líquens de les fagedes de la Garrotxa. En total es varen localitzar 152 espècies, 63 de les quals noves per a la Garrotxa, 9 per a Catalunya i 2 per a la península ibèrica. Altres comunicacions varen donar a conèixer noves localitzacions de plantes rares a la comarca o que no s'havien trobat mai fins aquest any passat.

Referent a la fauna invertebrada, es van presentar les primeres dades fiables de dues espècies del grup dels grills i les llagostes i també es va fer un repàs de les espècies d'artròpodes invasors que tenim entre nosaltres. En aquest sentit, una de les ponències que va suscitar un major interès va ser la titulada «Una

nova invasió biològica a la Garrotxa». Arran d'unes troballes per part d'un dels naturalistes de la comarca d'una rara espècie de cuc, investigadors de la universitat de Barcelona van certificar que una espècie de planària terrestre (cuc no segmentat) d'origen australià havia aparegut recentment a la comarca de la Garrotxa, essent els individus recollits, dels primers trobats a la península ibèrica. A més, a causa de la biologia de l'espècie, amb pocs depredadors naturals, però amb moltes preses a l'abast, es preveu que la seva dispersió i colonització de diversos hàbitats de més o menys interès sigui lenta, però sense aturador. Les quatre ponències dedicades a la fauna vertebrada, van tractar aspectes relacionats amb els peixos i amb les aus. Es va explicar l'experiència del pla de gestió de l'anguila fent especial atenció a les dades garrotxines i també un treball de la comunitat

de peixos a l'àmbit de l'Alta Garrotxa. Pel que fa a les aus, es varen exposar les dades recollides en els diferents anys de seguiment de les aus aquàtiques de la Garrotxa i també un cas concret de com influeixen els ocells en la dispersió de les llavors de diferents espècies vegetals de la zona.

Al llarg del dia els assistents varen poder interaccionar amb els ponents, fent preguntes i demanant aclariments durant les exposicions i també comentant els treballs realitzats i els futurs projectes en les estones de pausa i durant el dinar conjunt que es va fer en un restaurant de la zona.

Els seminaris organitzats per la Delegació de la Garrotxa de la ICHN són un referent d'àmbit comarcal, però també català, que serveixen per donar a conèixer diversos treballs que moltes vegades restarien inèdits o que per la seva temàtica i àmbit territorial reduït no tenen cabuda en altres mitjans de difusió. En aquest sentit, cal recordar, que igual que en les anteriors edicions del Seminari, tots els treballs que es varen exposar, es publicaran ampliat i en format d'article científic en el número sis dels *Annals de la Delegació de la Garrotxa de la ICHN* que veurà la llum a finals d'any. ■

Changes in aquatic macrophyte flora over the last century in Catalan water bodies (NE Spain). Eglantine Chappuis, Esperança Gacia, Enric Ballesteros.

Aquatic Botany. Volum 95, número 4, pàgines 268–277. Novembre 2011. Elsevier B. V.

La lettre des Réserves Naturelles Catalanes. Desembre 2011, núm. 20. 12 p.

Elements i recursos minerals: Aplicacions i reciclatge. Aquest llibre és fruit de la petició de professors, alumnes i visitants del Museu de Geologia Valentí Masachs de Manresa (UPC) de disposar d'un llibre que parlés del tema central del museu: les aplicacions dels elements i dels minerals, i del seu reciclatge. Amb la finalitat que ajudi a prendre consciència del lligam que tenim amb la Terra, que necessitem, i de la qual hem de fer servir els seus recursos, però d'una manera sostenible, reciclant, reutilitzant i estalviant al màxim, per nosaltres mateixos i per les generacions que vindran després de nosaltres.

Edita: Museu de Geologia Valentí Masachs (UPC) i Zenobita Edicions de Manresa.

Sessió audiovisual «Una mirada a l'Amazònia», la sessió dels «dosos»

La sessió d'en Juan Manuel Borrero va ser molt particular per diversos motius. En primer lloc va ser la sessió número 22, que es va fer el dia 22, del mes 2, en l'any que comença i acaba en 2, amb 2 vegades 22 assistents... i va durar 2 hores!!

I això darrer també es ben exacte, ja que varem estar justament 120 minuts: una altra particularitat. Per tant, no hi va poder haver col·loqui. I és que les explicacions van ser tan extenses, que fins i tot les darreres fotos les va haver de passar ràpidament sense comentar. Tanmateix, els interessats en el tema de la natura amazònica ens ho varem passar molt bé tan per la gran quantitat d'informació rebuda com per la bellesa de les imatges, i no se'ns va fer gens llarg.

L'autor ens introduí en el major bosc tropical del planeta, anant d'est a oest pel nord de Perú, seguint el riu Amazones. Va

fer una aturada a la reserva nacional Pacaya Samiria, a la confluència dels rius Marañón i Ucayali. Després es dirigí cap als Andes, travessant selves bromoses i entrant al paradís de les orquídies. Finalment, arribà a la vall d'Ucubamba, on hi ha les runes i mòmies dels «chachapoyas».

Va ser una conferència ben completa, amb referències de tota mena: històriques, geogràfiques, antropològiques, viatgeres i, és clar, naturalistes. El subtítol ja indica la diversitat temàtica: Els homes dels núvols i el sant greal de les orquídies. Pel que fa a les imatges, també eren molt variades: dels paisatges de selva amazònica, de les valls peruanes, les muntanyes andines... de les ciutats i els seus habitants; dels immensos arbres amb contraforts i de les diminutes orquídies; dels petits insectes i dels grans vertebrats: amfibis, serps, ocells, mamífers... tot un plaer per al naturalista viatger. ■

Inauguració de l'exposició «Natura catalana, rica i plena»

Entre les finalitats de la Societat Catalana de Fotògrafs de Natura (SCFN), hi ha la de donar a conèixer les millors imatges dels seus integrants no solament per Internet, sinó realitzant exposicions de fotos «reals», o sigui, en paper.

Doncs bé, això s'ha materialitzat en aquesta exposició, que és la primera mostra d'imatges de la SCFN. El seu àmbit són els Països Catalans i consta d'una quarantena de fotografies (una de cada soci participant) de gran format (en marcs de 50 x 70 cm). S'ha captat tot tipus de subjectes: des de les aus i grans mamífers fins als menuts insectes, i

dels unicel·lulars als grans escenaris. I s'ha fet aplicant diverses tècniques: caça fotogràfica (tan de seguiment-phototrekking com a l'aguait en hide), paisatge, macro i micro.

L'exposició havia estat tot el mes de desembre de 2011 a una sala de Lloret de Mar gestionada pels organitzadors de Montphoto, el prestigiós concurs internacional de fotografia de natura i muntanya.

Tanmateix, la inauguració oficial a Barcelona va tenir lloc el passat 24 de gener. Es va muntar al claustre de la seu de l'Institut d'Estudis Catalans i restà allà fins al 29 de

Les fotografies emmarcades, al claustre de l'Institut d'Estudis Catalans. (Foto: Joaquim Reberté).

febrer. L'acte inaugural (a la sala Prat de la Riba) s'inicià amb un parlament del president de la ICHN, Josep M. Ninot, seguit d'una explicació de les finalitats i breu història de la SCFN, efectuada per Albert Masó.

A continuació, els principals organitzadors de l'exposició —Francesc Balaguer i Pau Núñez— van explicar el seu plantejament, intenció i forma de realitzar-la. Després es van anar projectant totes les imatges i cada autor explicava com l'havia fet. En els casos en que no estava present, s'indicava el títol i autoria de cada imatge. Seguidament, Enric Galve, director d'EGM-Laboratoris Color, va explicar les característiques tècniques de la impressió fotogràfica de màxima qualitat que va emprar-se per obtenir les imatges de l'exposició.

L'acte va concloure amb la projecció d'un interessant i

entretingut audiovisual realitzat per Francesc Muntada a partir de centenars d'imatges també dels socis però preses arreu del món. Finalment, els assistents, que ultrapassaren el centenar, van tenir ocasió de visitar l'exposició tot comentant-les amb els autors presents. Les fotografies no portaven cap explicació, però hi havia un full a disposició del públic en el que s'indicava el títol, autor i tema de cadascuna. ■

Albert Masó, Francesc Muntada, Josep M. Ninot, Pau Núñez i Francesc Balaguer. (Foto: Joaquim Reberté).

Entitats adherides

Objectiu Natura. Homenatge a Gabino Martín

Gabino era un gran afeccionat a la fotografia de natura. El 14 de maig de 2011 va morir d'esclerosi lateral amiotròfica (ELA), una malaltia que et priva de la teva llibertat i no deixa moure ni un múscul del cos. Des del moment de la seva mort, a Objectiu Natura (membre de la Societat Catalana de Fotògrafs de Natura, i entitat adherida a la ICHN) treballem en un projecte que es diu «Mariposas por la Vida».

Aquest projecte consisteix en un llibre de papallones com a homenatge a en Gabino i el que es reculli es destinarà íntegrament a la Fundació Miquel Valls, que ajuda els malalts d'ELA i investiga com combatre-la.

En aquest llibre podrà participar-hi qui vulgui i garantim que tothom que hi participi i aporti alguna imatge, sortirà publicada al llibre. L'única cosa que demanem és que cada col·laborador efectui una compra prèvia d'un exemplar, al preu de 15 €, que servirà per pagar la publicació. També està previst el patrocini d'entitats que tenen la possibilitat de fer aparèixer el seu logo aportant 50 €.

Tot això està explicat a la web www.mariposasporlavidia.org on trobareu més detalls. ■

Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà

El Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà (CHNCB) vol impulsar un grup de botànica aplicada.

Es tracta d'engrescar a tothom que vulgui participar al grup amb l'objectiu de fer activitats al voltant dels usos d'algunes de les plantes de la Conca de Barberà i les muntanyes de Prades.

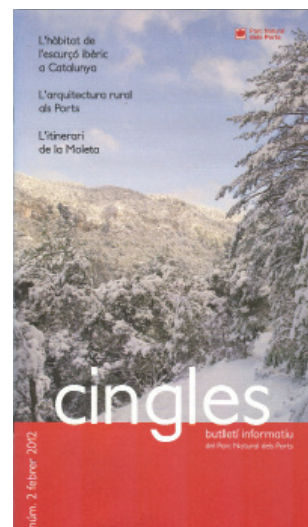
El projecte començaria el mes d'abril amb una primera activitat consistent en una sortida per un indret a determinar del Paratge Natural de Poblet, per tal de reconèixer espècies

vegetals silvestres útils per a fins tan diversos com: el guariment, la destil·lació d'olis essencials, l'obtenció de tints vegetals, la fabricació d'estis o eines, l'aplicació a fibres tèxtils, l'alimentació...

La data d'aquesta primera sortida, al tancament de la maquetació d'aquest butlletí, encara no estava determinada, però es preveu un diumenge d'abril després de Setmana Santa.

La resta d'activitats previstes serien, més sortides de reconeixement d'espècies, tallers

(Continua)

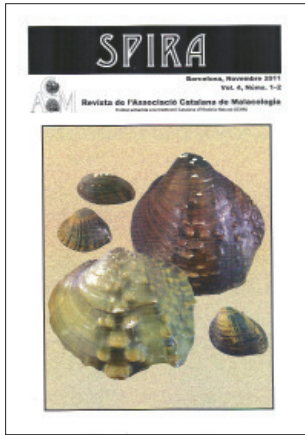

Cingles. Butlletí informatiu del Parc Natural dels Ports, núm. 2. Febrer 2012. 20 p.

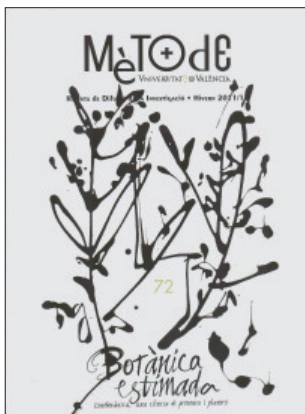

Convocada la vuitena edició del Premi Ramon Margalef d'Ecologia.

El termini per presentar les candidatures acaba el proper 17 de maig de 2012. Per a més informació: <http://www.gencat.cat/premiramonmargalef/cat/index.htm>

Spira. Revista de l'Associació Catalana de Malacologia, vol. 4, núms. 1-2. Associació Catalana de Malacologia, novembre de 2011. 98 p. A/I: <http://www.moluscat.com> ISSN: 1577-7952.

Mètode. Revista de difusió de la investigació, núm. 72. Hivern 2011/1. Botànica estimada. Etnobotànica, una ciència de persones i plantes. Universitat de València. 128 p. A/I: <http://www.metode.cat> ISSN: 1133-3987.

d'obtenció de tins, estris, olis essencials... i jornades de replantació d'espècies autòctones per experimentar nous cultius, si es dona el cas.

De fet es tracta d'un conjunt d'activitats associades al projecte de custòdia que des del CHNCB s'està portant a terme en 3 finques del Paratge de Poblet i zones properes, un projecte que pretén la recuperació d'espais oberts antigament agrícoles en zones agroforestals, però actualment abandonades.

Per a més informació, truqueu, de dimarts a divendres, de 10 a 14 i de 16 a 19, al

telèfon 977 862 177, o bé a l'adreça: info@chncb.cat ■

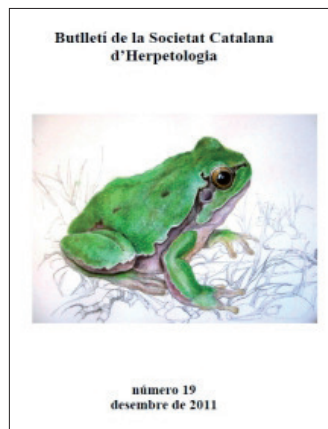

Societat Catalana d'Herpetologia

La SCH acaba de publicar el número 19 del Butlletí de la Societat Catalana d'Herpetologia corresponent al 2011. En conjunt, inclou 32 articles sobre la biologia, l'ecologia, la distribució i la conservació de les diferents espècies d'amfibis i rèptils del territori català així com d'altres regions properes. Es poden consultar i descarregar els articles del Butlletí a través del web de la SCH (<http://soccatherp.org/publicacions/butlleti-19/>).

També s'ha publicat el Butlletí en format paper però en

un nombre molt reduït d'exemplars, ja que es vol promoure la versió electrònica. Amb l'estalvi econòmic que permeten les publicacions digitals, s'ha convocat una beca herpetològica, principalment destinada als afeccionats novells i als estudiants, per a la realització d'un projecte sobre qualsevol aspecte relacionat amb la biologia, ecologia, biogeografia, evolució i conservació dels rèptils i amfibis, preferentment dins l'àmbit dels Països Catalans. ■

Evolució i biogeografia històrica del gripau comú europeu (*Bufo bufo*): una aproximació multi-metodològica

Conferència a càrrec de Joan Garcia-Porta, Conferència a càrrec de Joan Garcia-Porta, biòleg i investigador del Institut de Biologia Evolutiva (CSIC-UPF), la qual tindrà lloc el dijous 15 de març a 2/4 de 8 de la tarda al MCNB - Museu Blau (Plaça Leonardo da Vinci 4-5, Barcelona).

Resum: Dos fenòmens s'han considerat tradicionalment importants a l'hora d'entendre la biogeografia i la cladogènesi de la majoria de grups Euroasiàtics. Per una banda s'ha hipotetitzat sobre l'origen i l'evolució dels deserts d'Àsia Central com a esdeveniment originador d'una forta barrera biogeogràfica, que va fragmentar distribucions contínues en dominis orientals i occidentals. Per una altra banda, les glaciacions Pleistocenes s'han postulat com el procés més important que va dirigir la diversificació regional que va ex-

perimentar cada grup en cadascun d'aquests dominis. El gripau comú europeu i els seus parents més propers constitueixen una bona oportunitat per estudiar la contribució diferencial de cadascun dels processos esmentats anteriorment en la filogènia i biogeografia d'un grup pan-Euroasiàtic. En aquesta conferència es presentaran els resultats dels estudis realitzats sobre el gripau comú europeu, els quals mostren que els complexos d'espècies oriental i occidental van divergir durant el Miocè mitjà com a conseqüència de l'aïllament produït per un increment en la taxa d'aridificació d'Àsia Central, mentre que les glaciacions del Pleistocè no van tenir un rol gaire important a l'hora de promoure l'aparició dels llinatges en el Paleàrtic occidental i van contribuir de manera variable sobre l'estructura genètica de les poblacions europees del gripau comú. ■

Novetats

Anfibios y reptiles de la península Ibérica, Baleares y Canarias

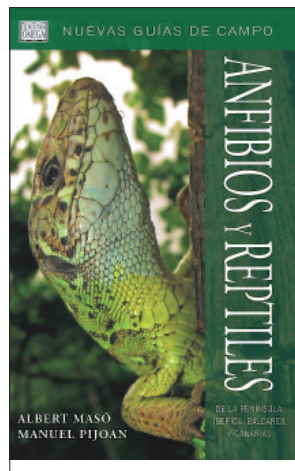
Es tracta d'una obra que conté més de 1.500 fotos, 120 mapes de distribució, 110 esquemes, 100 dibuixos, espectrogrames de las veus, etc. Realitzada per biòlegs catalans, ha

comptat amb l'assessorament de 14 prestigiosos científics especialistes en els diferents grups, la qual cosa garanteix el rigor del contingut.

(Continua)

A l'inici hi ha un extens capítol introductor de biologia: origen evolutiu, adaptacions fisiològiques, reproducció, metamorfosis, ecologia, comportament, alimentació, depredació, estratègies de defensa, espècies verinoses, etc. També parla de l'estudi i conservació de les espècies i indica on, quan i com trobar amfibis i rèptils al camp.

La fitxa de cadascuna de les espècies conté: noms en nou idiomes (incloent el català, amb diverses accents), identificació, variabilitat, dimorfisme sexual, espècies similars, hàbitat, activitat, fenolo-

Anfibios y reptiles de la península Ibérica, Baleares y Canarias. Col·lecció: Nuevas guías de campo. ALBERT MASÓ i MANUEL PIJOAN. Ed. Omega, Barcelona, 2011. 850 p.

gia, conservació, mapa de distribució i nombroses fotos.

Conté les espècies foranes instal·lades al nostre país i no en falta cap de les que hi viuen, però no n'hi ha cap de les que no hi viuen, que és l'inconvenient de les guies que són traduccions d'obres estrangeres. S'inclou un CD amb les veus gravades de tots els anurs.

La finalitat de la gran recopilació fotogràfica és recollir l'ample ventall i diversitat de formes de cada espècie en totes les seves fases: postes d'ous, larves, capgrossos, juvenils, immadurs, adults, mascle, femella, subespècies, races, formes locals, etc. Tot plegat és per aconseguir l'objectiu de la guia: que permeti identificar qualsevol exemplar que ens puguem trobar al camp. ■

IV Jornades Ibèriques d'Ictiologia «Situació actual i reptes de futur»

Els dies 17 i 18 de desembre de 2010 va tenir lloc, a la Universitat de Lleida, l'acte de constitució de la Societat Ibèrica de Ictiologia (SIBIC), associació impulsada per un grup d'investigadors i gestors implicats en l'estudi i defensa dels peixos continentals autòctons de la península ibèrica. Grup vertebrat que fins ara no tenia una associació que vetllés pel seu estudi i protecció tant a Espanya com a Portugal.

Una vegada constituïda aquesta societat, es va creure necessari desenvolupar unes jornades de trobada que servissin per a un contacte directe entre tots els interessats en la conservació dels peixos continentals ibèrics i es posi al dia el nivell de coneixements i la problemàtica d'aquest grup vertebrat.

El subtítol de les Jornades «Situació actual i reptes de futur», reflecteix perfectament l'esperit d'aquestes jornades. Trobareu tota la informació a la pàgina web (www.sibic2012.org).

Canvi climàtic amb dades SOCC a Nature

Nature Climate Change, la prestigiosa revista del grup Nature especialitzada en la comunicació dels nous descobriments sobre el canvi climàtic, va publicar un article basat en les dades dels seguiments d'ocells i papallones (SOCC i CBMS en el cas de Catalunya) que aporta novetats molt rellevants sobre els efectes del canvi climàtic en la biodiversitat.

Ja fa uns anys que se sap que el canvi climàtic està tenint efectes destacats sobre les espècies de plantes i animals, però el treball que aquí es presenta quantifica els canvis ocorreguts en la distribució de les comunitats d'ocells i de papallones a escala europea durant les dues darreres dècades i demostra

que aquestes estan responent de forma diferent a l'escalfament global.

Els resultats indiquen que les àrees de distribució d'ocells i papallones europees es desplacen cap el nord seguint les passes del canvi climàtic, però no arriben a situar-se en les àrees que els resulten tèrmicament adequades. Així, mentre la temperatura mitjana ha progressat cap el nord 249 km en el període 1990-2008, les comunitats d'ocells i papallones només ho han fet, respectivament, 37 km i 114 km. Aquesta diferència estimada entre els canvis de temperatura i de distribució de les espècies s'ha anomenat deute climàtic. Per més informació vegeu <http://www.ecco.cat/pdf/article5.pdf> ■

Recull de legislació

Catalunya

ORDRE AAM/380/2011, de 23 de desembre, per la qual s'estableixen els períodes de veda per a la modalitat de pesca d'arrossegament al litoral de Catalunya durant l'any 2012. DOGC núm. 6038 de 4 de gener de 2012.

País Valencià

ORDRE 9/2011, de 19 de desembre, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es declara una reserva de fauna silvestre a la Comunitat Valenciana. DOCV núm. 6.678 de 26 de desembre de 2011.

ORDE 3 /2012, de 19 de gener, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es regula la caça i el control del porc senglar a la Comunitat Valenciana. DOCV núm. 6.699 de 25 de gener de 2012.

DECRET 21/2012, de 27 de gener, del Consell, pel qual es regula el procediment d'elaboració i aprovació dels plans de recuperació i conservació d'espècies catalogades de fauna i flora silvestres, i el procediment d'emissió d'autoritacions d'afectació a espècies silvestres. DOCV núm. 6.702 de 30 de gener de 2012.

DECRET 29/2012, de 3 de febrer, del Consell, pel qual es declara Paratge Natural Municipal l'enclavament denominat Serra de les Àguiles i Sant Pasqual, al terme municipal de Monforte del Cid. DOCV núm. 6.708 de 7 de febrer de 2012. ■

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat
A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Sessions científiques

Dijous 15 de març, a les 7 de la tarda, a La Porta del Delta (el Prat de Llobregat). 30 anys de gavina corsa a Catalunya, a càrrec d'ALBERT BERTOLERO, Ecosistemes Aquàtics-IRTA.

Dimecres 18 d'abril de 2012, a la 1 del migdia, a la Sala d'Actes de la Facultat de Ciències, UAB. Les micorrizes: una relació de conveniència entre plantes i fongs. Principals línies de recerca actuals, a càrrec de XAVIER PARLADÉ, IRTA.

Cursos naturalistes

10 i 11 de març de 2012. *Els vertebrats del Permian i el Triàsic de Catalunya*, a càrrec de JOSEP FORTUNY, ARNAU BOLET i ALBERT G. SÈLLES (Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont).

24 de març de 2012. *Recollida de dades amb GPS, smartphones i PDA i manipulació amb Google Earth i MiraMon*, a càrrec d'EDUARD LUQUE i LLUÍS COMAS (CREAF).

14 i 15 d'abril de 2012. *Fotografia macro de camp*, a càrrec d'ALBERT MASÓ (biòleg i professor i fotògraf de natura).

21 i 22 d'abril de 2012. *Les orquídiades de Catalunya*, a càrrec de JOAN FONT (Universitat de Girona).

Informació i preinscripció: Secretaria de la ICHN. Carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres. Tel.: 933 248 582; a/e: ichn@iec.cat.

28 i 29 d'abril de 2012. *La identificació auditiva dels ocells*. Taller d'iniciació al reconeixement de les vocalitzacions dels ocells, a càrrec d'ELOÏSA MATEU.

12 i 13 de maig de 2012. *Avaluació del maneig i de l'estat ecològic de les pastures*, a càrrec d'ANDREU SALVAT (Aprèn, Serveis Ambientals, SL.), BERNAT PERRAMON (PNZVG) i JORDI ARTOLA (CBMS Can Jordà).

Informació i preinscripció: PNZVG. Can Jordà; 17811 Santa Pau. De dilluns a divendres, de 9 a 14 h. Demaneu per Eva Calm. Tel.: 972 264 666; fax: 972 265 567; a/e: eva.calmp@gencat.cat.

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades 2011-2012

Dissabte, 24 de març del 2012, de 7.15 a 21.00 h. *Els Montsagres i lo Parot* (Terra Alta i Baix Ebre)

Dissabte 28 d'abril de 2012, de 8.15 a 20.00 h, *Sant Aniol d'Aguja* (Garrotxa)

Dissabte 19 de maig de 2012, de 8.15 a 20.00 h. *Natura i residus salins a la vall del Llobregat* (Bages).

Cal inscriure-s'hi enviant un correu electrònic a ichnbages@infonegoci.com, o bé trucant a la Secretaria de la ICHN, al telèfon 933 248 582.

Delegació d'Osona - Grup de Naturalistes d'Osona

Dissabte, 24 de març, 2012, de 9 a 14 h. *Sortida geològica i paleontològica a Sant Martí Xic* (Sant Hipòlit de Voltregà, Osona). Sortida a les 9 del matí a la Torre dels Frares de la UVic.

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de la Natura

Dimecres, dia 14 de març de 2012, a les 19 h, a la sala Sala Prat de la Riba de l'IEC. *Fotos de fauna des de l'altre costat del visor. Aventures i desventures d'un fotògraf a la natura*, i anirà a càrrec de JORDI BAS.

Dimarts, dia 24 d'abril de 2012, a les 19 h, a la sala Sala Pere i Joan Corominas de l'IEC. *Estels i píxels, el firmament a la càmera*, a càrrec de JAUME SACASAS.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Artola, Jordi Badia, Joan Cartanyà, Josep Germain, Sergi Herrando, Mike Lockwood, Pere Luque, Carles Martorell, Joan Maluquer, Albert Masó, Xavier Oliver, Marc Ordeix, Andreu Salvat, Delfi Sanuy, Joaquim Sanz, José Manuel Sesma i Florenci Vallès.